

Gasgildi - Loftmengun í nágrenni gosstöðva

Börnum, öldruðum, barnshafandi konum og þeim sem hafa undirliggjandi hjarta- og lungnasjúkdóma er ráðlagt að fara ekki á gosstöðvar ef ein hver loftmengun er yfirvofandi. Einnig getur verið yfirborðsmengun í jarðvegi, snjó og yfirborðsvatni vegna þungmálma og uppsöfnunar flúors (F). Yfirborðsmengun er mest í næsta nágrenni við gosstöðvar.

Nánari upplýsingar hér:

Styrkur í töflum hér á eftir er gefin upp á tvo vegu:

- ppm (parts per million) sem samsvarar millilítrum lofttegundar í rúmmeter af lofti
- % af rúmmáli sem samsvarar lítrum lofttegundar í 100 lítrum lofts.

SO₂ – Brennisteinstvíoxíð (brennisteinsdíoxíð). Mjög eitruð lofttegund. Lyktar eins og skoteldar um áramót. Litlaus lofttegund en lykt byrjar að finnast við 0,3–1,4 ppm og er auðþekkjanleg við gildi 3 ppm og hærra. Í háum styrk getur myndast bláleit móða. SO₂ myndar brennisteinssýrling og brennisteinssýru (H₂SO₃ og H₂SO₄) í snertingu við raka (t.d. rigningu).

Styrkur (ppm)	Heilsufarsáhrif vegna SO ₂	Viðbrögð
0–0,4	Engin einkenni eða væg erting í öndunarfærum/augum	
0,5	Mengunarmörk hámark m.v. 8 klst. viðveru.	
1	Mengunarmörk hámark m.v. 15 mín. viðveru	Rýming almennings við 1 ppm Gasgríma frá 1 ppm–10 ppm Algjör rýming við 10 ppm
1–5	Heilbrigðir einstaklingar sýna öndunarfæraeinkenni við áreynslu eða djúpöndun.	
3–5	Lykt finnst afar vel, dregur úr starfsemi lungna í hvíld og aukið viðnám í öndunarvegi/öndunarerfiðleikar	
5	Mikil lykt, auknir öndunarerfiðleikar hjá heilbrigðu fólki.	
6	Mikil lykt. Ertning í augum, nefi og hálsi.	
10	Mikil lykt. Einkenni verða verri, öndunarerfiðleikar og ertning í augum, nefi og hálsi.	
10–15	Bannað að dvelja í mengun nema örstutta stund (mínútur).	
20+	Lömun eða skyndidauði nema dvalið sé örskamma stund (mínútur).	

H₂S - Brennisteinsvetni - Mjög eitruð lofttegund, litlaus og lykt er svipuð og hveralykt eða úldin egg en örfáir finna ekki lyktina.

Styrkur (ppm)	Heilsufarsáhrif vegna H ₂ S	Viðbrögð
0,008–0,2	Mikil lykt (úldin egg).	
5	Mikil lykt. Mengunarmörk hámark m.v. 8 klst. viðveru.	
10	Mikil lykt. Mengunarmörk hámark m.v. 15 mín. viðveru.	Rýming almennings við 10 ppm Gasgríma frá 10–50 ppm
20	Lyktarskyn tapast. Polist í stuttan tíma án skaða.	
20–50	Erting í augum.	
50	Erting í augum, berkjubólga við langvarandi útsetningu.	
60	Langvarandi útsetning veldur tárubólgu og verkjum í augum.	
150+	Erting í efri öndunarvegum (100 ppm er max GasPro).	Algjör rýming við 50 ppm
250	Lungnabjúgur og hættu á skyndidauða.	

CO₂ - Koltvísýringur (koltvíoxíð). Lyktarlaus, litlaus og hættuleg lofttegund.

Styrkur (%)	Heilsufarsáhrif vegna CO ₂ mengunar	Viðbrögð
0,04–0,5	Lítill áhrif, loft getur virkað þungt þegar gildi hækka.	
0,5	Mengunarmörk hámark m.v. 8 klst. viðveru.	
1	Mengunarmörk hámark m.v. 15 mín. viðveru.	Rýming á hærra svæði
2–3	Mæði, andköf.	
5	Erfiðleikar við öndun, aukin svitamyndun, hraður púls.	Flóttataeki, Reykköfunar-búnaður
7,5	Höfuðverkur, svimi, eirðarleysi, mæði, aukin hjartsláttartíðni og hækkaður blóðþrýstingur, hraður púls, vöðvaslappleiki, sjóntruflanir.	
10	Andnauð, heyrnarskerðing, ógleði og uppköst, meðvitundarleysi innan 10–15 mín.	Hreint loft
15	Banvænn styrkur, skyndidauði yfirvofandi.	
30	Krampar og meðvitundarleysi eftir örfáa andardrætti, dauði.	

CO – Kolsýringur (kolmónoxíð). Lyktarlaus, litlaus og mjög hættuleg lofttegund.

Styrkur (ppm)	Heilsufarsáhrif	Viðbrögð
0–20	Engin eða mjög lítil áhrif, mögulega svimi.	
20	Mengunarmörk hámark m.v. 8 klst. viðveru.	
100	Mengunarmörk hámark m.v. 15 mín. viðveru.	Rýming Hreint loft
>100	Getur verið hættuleg heilsu manna.	
>800	Svimi, skert meðvitund, vöðvaverkir.	
>1.600	Höfuðverkur, svimi, dauði innan 2 klst.	

O₂ - Súrefni.

Styrkur (%)	Heilsufarsáhrif	Viðbrögð
21–20	Engin áhrif.	
<20–16	Aukin hjartsláttartíðni, hröð öndun og skert athygli og minni.	Rýming Almennings við <20% O₂ Flóttatæki. Hreint loft
<14	Óeðlileg þreyta við áreynslu, andlegt ójafnvægi, samhæfing minnkar og dregur úr dómgreind.	
<12	Mjög léleg dómgreind og samhæfing, uppköst, öndunarerfiðleikar sem hafa áhrif á starfsemi hjartans.	
<10	Uppköst, hæggar hreyfingar, e.t.v. meðvitundarleysi, vangeta við framkvæmd kraftmikilla hreyfinga eða algjör hreyfiskerðing.	
<6	Krampar, andnauð, hjartatstopp, krampakennd öndun, dauði á fáum mínútum.	
<4	Meðvitundarleysi eftir 1–2 andardrætti.	

Mikilvægt er að hafa í huga að þegar mengunarmörk eru miðuð við meðaltal yfir 8 stunda vinnudag, má styrkur mengunar á hverju tímabili (hæst 15 mínútna tímabili) þó aldrei fara yfir sem svarar tvisvar sinnum þau mengunarmörk sem um ræðir. Mengunarmörk sbr. reglugerð nr. 390/2009 með síðari breytingum. Varðandi súrefni er miðað við gildi í reglugerð nr. 429/1995 um öryggisráðstafanir við vinnu í lokuðu rými.